

Ljubljanski List

večerna priloga deželnemu uradnemu časniku.

Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov ob 5. uri zvečer.

Štev. 242.

V Ljubljani v sredo, 17. decembra 1884.

Tečaj I.

Vsakemu svoje!

Odlok c. kr. deželnega šolskega sveta za Kranjsko z dné 14. decembra t. l., s katerim se ljubljanskemu mestu nalaga ustanovitev nemške šole, ob jednem pa se tudi določa, da je na vseh drugih mestnih javnih ljudskih šolah ljubljanskih slovenščina učni jezik za vse predmete, slóve:

Vsled vloge mestnega magistrata z dné 12. januarja 1883, št. 13 973, je ljubljanski mestni odbor na podstavi sklepa v seji dné 31. avgusta 1882 prosil naredbe:

1.) naj se na vseh mestnih deških in dekliških ljudskih šolah vpelje slovenščina za vse učne predmete kot učni jezik;

2.) naj se pouk v nemščini prične še le s tretjim razredom ter se poučuje s slovenščino kot učnim jezikom;

3.) naj se pouk v nemščini (poleg slovenščine) s tretjim razredom v vseh višjih razredih nadaljuje, in naj se tako uravna, da morejo učenci vstopiti iz četrtega razreda v prvi razred srednje šole ali v meščansko šolo, ali v obrtno šolo s slovenščino kot učnim jezikom.

Proti tukajšnjemu odloku o tej zadevi z dné 9. junija 1883, št. 447, v kolikor se je namreč prošnja, da se nemščina še le s tretjim razredom počeni kot obligaten predmet poučuje, odbila, uležil je mestni odbor po mestnem magistratu s poročilom z dné 17. oktobra 1883, št. 13 490, predloženo pritožbo, v kateri se, razloživši vzroke, prosi dovoljenja, da se omenjeni pouk s tretjim razredom pričeneja.

V nobenem dotičnih sklepov mestnega odbora pa se ne razmotriva vprašanje, kaj naj bi se storilo gledé pouka otrok nemškega materinega jezika, če bi dozdanja, s tukajuradnim odlokom z dné 29. oktobra 1878, št. 2067, vpeljana jezikovno utrakvistična uredba prenehala in bi na nje mesto stopile šole s slovenskim učnim jezikom za vse učne predmete. Ob izvedbi omenje-

nih sklepov mestnega odbora bi ne bila za prebivalce nemškega rodu, kateri so del prebivalstva glavnega mesta, osigura sredstva za dosego pouka v nemščini na javnih ljudskih šolah v Ljubljani.

Vsled tega se je s tukajuradnim odlokom z dné 16. junija 1884, št. 1106, v namenu, da se reši vprašanje o napravi nemških in slovenskih ljudskih šol, katere naj bi na mesto dozdanih mestnih javnih ljudskih šol stopile, oziroma da se določi število in obseg ljudskih šol z nemškim učnim jezikom, katere se imajo poleg ljudskih šol s slovenskim učnim jezikom odpreti, naročilo c. kr. mestnemu šolskemu svetu, naj dotične propisane izkaze s pomočjo šolskih vodstev sestavi, naj se na podstavi teh, po c. kr. okrajnem šolskem nadzorniku pregledanih izkazov o tej zadevi, o prošnji mnogih ljubljanskih meščanov za ustanovitev javne mestne nemške ljudske šole, katera prošnja se je v prepisu objavila mestnemu šolskemu svetu, in o sklepu kranjske hranilnice, tičočim se ustanovitve nemške privatne ljudske šole na lastne troške, vkupno posvetuje in omenjene izkaze z dotičnimi predlogi kar možno kmalu predloži.

Ker pa je šlo tudi za to, da se pravčasno skrbi, da se z otvorenjem ljudske šole s slovenskim učnim jezikom ob jednem otvori tudi ljudska šola z nemškim učnim jezikom, naročilo se je, naj se dobi od mestnega odbora, objavivši mu poverjene prepise omenjenih izkazov, omenjene prošnje in sklepe kranjske hranilnice, kar najhitreje možno izjavo, ali hoče do začetka prihodnjega šolskega leta ustanoviti potrebne ljudske šole z nemškim učnim jezikom.

Naj se predložijo omenjeni izkazi in izjave, se je vender z dopisi z dné 12. julija 1884, št. 1324, in z dné 28. septembra 1884, št. 1724, zastoj opominalo. Ob teh razmerah in gledé na zanikalno resolucijo o ustanovitvi nemške ljudske šole, katero resolucijo je mestni odbor v seji dné 2. decembra 1884 sklenil, ne ostaje družega, nego da se vprašanje o

ustanovitvi nemških poleg istočasne ustanovitve slovenskih mestnih javnih ljudskih šol v Ljubljani reši z določbo.

Slednja ljudska štetev z dné 31. decembra 1880 je pokazala, da je izmed 26 284 ljubljanskih prebivalcev 5658 z nemškim občevalnim jezikom, torej je naravno in utemeljeno, da ima večina roditeljev, katerih občevalni jezik je nemščina, potrebo in interese, da dobivajo njih otroci najprej v šolah z nemškim učnim jezikom pouk, ravno tako, kakor je tudi za večino roditeljev s slovenskim občevalnim jezikom potreba in interes, da se njih otroci najprej v šolah s slovenskim učnim jezikom izobražujejo.

Do zdaj so mestne javne ljudske šole v Ljubljani tako uravnane, da sta na njih oba deželna jezika obligatna učna predmeta in razen tega je slovenski deželni jezik prevladalno v spodnjih razredih, nemški pa prevladalno v višjih razredih učni jezik.

Ker mora ta utrakvizem prenehati, je zopet utemeljeno, da na njegovo mesto ne stopijo samo šole s slovenskim, marveč tudi šole z nemškim učnim jezikom, in sicer tem bolj, ker mora, ne samo slovensko, marveč tudi nemško ljubljansko prebivalstvo v jednaki meri pomagati pri ustanovitvi in vzdrževanju mestnih ljudskih šol in otroci slovenskih in nemških roditeljev te šole obiskujejo.

Če torej občinsko zastopstvo mesta Ljubljane zahteva mestne javne ljudske šole za pouk s slovenskim učnim jezikom, mora dosledno skrbeti tudi za ustanovitev in otvorenje ljudskih šol z nemškim učnim jezikom, in sicer tako, da se šole s slovenskim in šole z nemškim učnim jezikom istočasno ustanovijo in otvorijo, in to zato, ker stopijo na mesto dozdanih utrakvistično urejenih ljudskih šol. Sicer pa se more vpeljati ta nova naredba brez oškodovanja učnih namer naravno samo polagoma (sukcesivno) in tudi stariši in njih zastopniki sploh ne morejo imeti interesa na tem, da uže na zdaj utrakvistično urejenih šolah se učeče učence pred propisano do-

Listek.

Ivan Fedorovič Šponjka in njegova teta.

Ruski spisal Nikolaj Vasiljevič Gogolj, poslovenil XY.
(Konec.)

Plavolasa gospodičina ostane in sede na divan. Ivan Fedorovič sedel je na svoji stolici kakor na iglah, zarudeval je in povešal oči; ali gospodičina ni tega kar nič zapazila, kakor se je zdelo, ampak je ravnodušno sedela na divanu in pozorno opazovala okna in stene ali pa je pogledavala za mačko, ki je bojazljivo begala med stoli.

Ivan Fedorovič se nekoliko osrči in hoče započeti razgovor; ali zdelo se je, kakor bi bil vse svoje besede zgubil kje na poti. Niti jedna misel mu noče priti na um.

Molčalo se je dalje okoli eno četrto ure. Gospodičina je še vedno tako sedela.

Naposled zbere Ivan Fedorovič svoje misli in reče s tresočim glasom: — Po leti je strašno mnogo muh, milostiva gospica!

— Strašno dosti, odgovori gospodičina. — Brat je nalašč naredil muhalnico iz starega materinega črevlja, ali vse jedno jih je strašno mnogo.

Tu se razgovor zopet pretrga in Ivan Fedorovič nikakor ne more več najti besed. Naposled vrne se gospodinja s teto in črnolaso gospodičino. Ko se je še nekoliko pogovorila, poslovi se Vasilisa Kašparovna od starke in gospodičin, navzlic vsem vabilom, naj tam prenoči. Starke in gospodičini spremijo goste na krilce in še dolgo so se priklanjali teti in njenemu netjaku, katera sta se ozirala iz bričke.

— No, Ivan Fedorovič, o čem pa sta govorila z gospodičino? vpraša teta med potjo.

— Jako ponižna in krotka devica je Marija Grigorijevna, reče Ivan Fedorovič.

— Poslušaj me, Ivan Fedorovič, jaz se hočem s tabo resno pogovoriti. Kakor veš, imaš zdaj osem in trideset let; dostojnost si uže dosegel precej veliko: čas je, pomisliti uže tudi ob otrokih! Tebi je nedvomno žene treba. . .

— Kaj, teta! vsklikne Ivan Fedorovič, ves preplašen — kaj žena! Prosim vas, teta,

ne govorite tako. . . Kar sram me je, ko take stvari pravite. . . jaz še nisem bil nikoli oženjen. . . Jaz še ne vem, kaj naj bi se ženo delal!

— To uže izveš, Ivan Fedorovič, uže izveš, reče teta in se zasmije ter sama pri sebi misli: „Zares! še po polnem otrok je! ničesar ne vé!“ — Da, Ivan Fedorovič! nadaljuje ona potem na glas: — boljše žene ti ni treba iskati nego je Marija Grigorijevna. Vrh tega ji ti jako dopadeš. S starke sva o tem uže mnogo govorili; ona bi te prav rada videla svojega zeta. Res je, da se še ne vé, kaj poreče ta Grehoděj Grigorijevič; ali mi se zanj ne brigamo in naj le poskuša, zadrževati doto, tožim ga takoj. . .

Med tem časom pripelje se brička domu, in stara kljuseta znova oživé, ko zapazijo, da bodo kmalu počivala.

— Slušaj, Omeljko! konji naj se prej dobro ohladé in ne goni jih takoj napajat: to so iskri konji. — No, Ivan Fedorovič, nadaljuje teta, ko zleze z voza, — jaz ti svetujem, da o tem nekoliko pomisliš. Jaz moram zdaj še v kuhinjo; pozabila sem ukazati

vršitvijo ljudsko-šolskega pouka pustijo prestopiti na drugače urejene ljudske šole.

Glavni kontingent učencev na mestnih javnih ljudskih šolah v Ljubljani so sicer vsakako otroci roditeljev s slovenskim občevalnim jezikom, a čez 5500 prebivalcev z nemškimi občevalnim jezikom daje gotovo blizu 500 šolo obiskujočih otrok, katerih roditelji z isto pravico zahtevati smejo, da se njih otroci vzprejmó v ljudske šole z nemškim učnim jezikom, kakor roditelji s slovenskim občevalnim jezikom za svoje otroke vzprejem v slovenske ljudske šole. Osebito so v prošnji mnogih meščanov glavnega mesta Ljubljane z dné 20ega januarija 1884 izkazani 203 šolo obiskujoči dečki in deklice, katerih roditelji zahtevajo šolski pouk z nemškim učnim jezikom.

K temu še pride, da je vsled izkaza z dné 24. junija 1884, št. 149, katerega je predložilo ravnateljstvo pripravnice za učitelje in učiteljice v Ljubljani, na čegar vadnicah je utrakvistična uredba, v slednjih petih letih povprečno obiskovalo te šole vsako leto 89 v Ljubljani za šolo godnih dečkov in 61 tu šolo obiskujočih deklic nemških starišev, oziroma z nemškim maternim jezikom.

Ni neznatno število v Ljubljani za šolo godnih otrok z nemškim maternim jezikom, kateri so obiskovali privatne šole v Ljubljani, umevno, da so morali plačevati dotično pristojbino.

Izkaz o povprečnem številu javne mestne ljudske šole v Ljubljani obiskujočih, tu vsolanih otrok nemškega materinega jezika se ni, kakor omenjeno, predložil. A pokaže se uže iz gorenjih razlogov, da je število za šolo godnih dečkov in za šolo godnih deklic nemškega materinega jezika v mestnem okraju Ljubljana toliko, da se mora po §§ 1. in 10. zakona z dné 29. aprila 1873, dež. zak. št. 21, in § 59. zakona z dné 2. maja 1883, št. 53, vsekako ustanoviti ljudska šola za dečke in jedna za deklice z nemškim učnim jezikom; izrečno pa se pri tem omenja, da to, da obstojé v Ljubljani vadnice na pripravnici za učitelje in učiteljice, potem privatne ljudske šole, nič ne spremeni po čl. VII. zakona z dné 19. decembra 1874 (št. 37 dež. zak.) mestni občini pripadajoče dolžnosti, da skrbi za ustanovitev in vzdrževanje potrebnih ljudskih šol, ker so prve šole, ne gledé na njih jezikovno utrakvistično uredbo in ne gledé na to, da ni vzprejem v te šole samo ljubljanskim šolarjem pridržan, po določilih IIIega oddelka zakona z dné 14. maja 1869, št. 62 drž. zak., bistveno le kot pedagogično-praktičen učni pripomoček za izobrazbo učiteljskih gojencev; da pa obstojijo privatne šole z ali brez javnosti, na katerih pa se sicer pouk plačuje, to ne odvzame mestni občini dolžnosti, ustanoviti novo šolo.

Deželni šolski svet torej, ozirajoč se ob enem na željo, izrečeno po mestnem odboru

Solohi, kaj naj pripravi za večerjo in ta reva gotovo ni o tem niti pomislila.

Ali Ivan Fedorovič bil je kakor od groma oglušen. Res je sicer, da je Marija Grigoričevna jako lepa gospodičina, ali oženiti se!.. to se mu je zdelo tako strašno, tako čudno, da nikakor ni mogel o tem brez strahu pomisliti. S ženo živeti!.. to je nedoumno! On ne bode več sam v svoji sobi, ampak zmerom bosta dva!.. Pot mu je stopal na čelo, čem bolj se je pogrezal v premišljevanje.

Bolj zgodaj kakor po navadi leže spat, ali navzlic vsemu trudu ne more zaspati. Naposled ga vender obišče zaželjeno spanje, ta splošni tešitelj, ali kako spanje! Hujših sanj ni nikdar še sanjal. Sanjalo se mu je, da vse krog njega šumi, da se vse vrte, on pa beži in beži, in pod seboj niti nog ne občuti... glej, uže je utekel... ali nenadoma prime ga nekdo za uho. „Aj! Kdo je to?“ — „To sem jaz, tvoja žena!“ odgovori mu s šumom nek glas — in on se nagloma vzbudi. Potem si domišlja, kakor bi bil uže oženjen, in da je vse v hiši tako čudno, tako nenavadno: v njegovih sobi stojita mesto jedne dve postelji; pri mizi sedi žena. Njemu je pri srci tesno;

v začetkom omenjeno pritožbo gledé pričetka s poukom nemščine kot obligatnega predmeta in preminjajoč in dopolnjujoč tukajuradni odlok z dné 9. junija 1883, št. 447, na podlagi § 6. zakona z dné 14. maja 1869 (št. 62 drž. zak.) in zajedno s čl. 19 državnega temeljnega zakona z dné 21. decembra 1867, drž. zak. št. 142, naslednje določa:

a) Mestna občina ljubljanska mora do pričetka šolskega leta 1885/86 ustanoviti v Ljubljani po jedno mestno javno ljudsko šolo za dečke in deklice z nemškim učnim jezikom, katere šole naj se po § 11. drž. šolskega zakona z dné 2. maja 1883, št. 53, razširijo.

b) Ob enem z otvorenjem teh ljudskih šol z nemškim učnim jezikom naj se na drugih mestnih javnih ljudskih šolah v Ljubljani slovensčina kot učni jezik za vse učne predmete, in sicer, da se uže pričet pouk nemščine na slednjih šolah ne pretrga, sukcesivno od leta do leta vpelje, z daljnim določilom, da se s poukom nemščine kot obligatnim učnim predmetom na ravno teh šolah s tretjim razredom prične.

c) Mestna občina ljubljanska ima za pokritje z izvedbo teh sklepov združenih stroškov s tem skrbeti, da jih vzprejme v občinski proračun.

d) Poročilo o naredbah se pričakuje do konca januarija 1885.

C. kr. deželni šolski svet za Kranjsko.
V Ljubljani dné 14. decembra 1884.

C. kr. deželni predsednik:

Winkler I. r.

Poročilo

o posvetovanji c. kr. državnega železniškega sveta z dné 4., 7. in 8. nov. 1884,

kolikor se to posvetovanje tiče pritožb, katere sta slavni deželni zbor ter kupčijska in obrtniška zbornica kranjska objavila gledé voznih tarif. Podal ud c. kr. državnega železniškega sveta K. L u c k m a n n.

(Dalje.)

S tem privatnim pismom se mi še niso zdele dognane one zadeve, katere mi je naročila zastopati ljubljanska zbornica; vsled tega sem si usojal, v prvi seji interpelovati, zakaj da ni ta sklep c. kr. državnega železniškega sveta omenjen v poročilih slavne c. kr. generalne direkcije; tudi sem predlagal, da se sklep in pismo c. kr. generalne direkcije oddá tarifnemu odseku v ocenjenje in poročevanje v prihodnji seji.

Gospod zastopnik slavne c. kr. generalne direkcije je stvar osvetil in povedal, da se je pač posvetovalo o posameznih, od mene nannanjenih konkretnih slučajih, ko sem svoj predlog motiviral, a ta zadeva se zato ni spre-

še zna ne, kako naj bi stopil k nji, kaj naj bi ji povedal, in naenkrat zapazi, da ima ona gosji obraz. Nenadoma obrne se v stran in zagleda drugo ženo, ali tudi ta ima gosji obraz. Obrne se zopet na drugo stran — tam stoji tretja žena; obrne se nazaj — tam je še jedna žena. Strah ga prevzame; on zbeži potem na vrt; ali na vrtu je toplo, on zatorej zname klobuk, in kaj vidi? — V klobuku mu zopet sedi žena. Pot mu oblije obraz. Iz žepa vzame ruto — tudi v ruti je žena; iz uha potegne si pavolo — tudi tam je žena... Nagloma začne skakati po eni nogi, teta pa ga zagleda in reče z resnim obrazom: „O, le skači, zdaj si oženjen.“ On hiti k nji; ali teta ni več teta, ampak zvonik. Zdaj občuti, kako ga nekdo z vrvjo vleče na zvonik.

— Kdo pa me vleče? žalostno spregovori Ivan Fedorovič.

— To sem jaz, tvoja žena, jaz te vlečem, kajti, ti si — zvonec.

— Ne, jaz nisem zvonec, jaz sem Ivan Fedorovič! zakriči on.

— Da, ti si zvonec, reče mimoprišedši polkovnik P. pehotnega polka.

jela v poročila, ker ono principijalno vprašanje, ki ga obsega sklep, ni še rešeno; c. kr. generalna direkcija bila je mnenja, da bode poročala še le tedaj, ko bode stvar po polnem rešena.

Sklep c. kr. državnega železniškega sveta in c. kr. generalne direkcije pisanje na me oddala sta se potem tarifnemu odseku, v katerem se je zastopnik c. kr. generalne direkcije izjavil, da mi bode o tej zadevi poročal v prihodnji sesiji.

Tarifni odsek se je na drobno pečal z dotičnim predlogom prejšnjega uda gospoda Schwaba, ki se glasi:

„Za jednako blago ne smejo za bližnje postaje — pod enakimi voznimi pogoji — skupni vozni troški večji biti nego za bolj oddaljene.“

V inozemskem ali primorskem prometu more se tedaj dovoliti izjema, ako se vsled tega ne oškodujejo gospodarstveni domači interesi.“

Ta predlog dal mi je priliko, da sem v tarifnem odseku označil mnogotere anomalije, ki nastajajo po sedanjih tarifih za okraj kupčijske zbornice ljubljanske. Opisoval sem škodo, ki jo ima naša kupčija, poljedelstvo in gozdarstvo vsled nejednakih tarifov in risal konsekvence, ki nastanejo vsled tega, da plačujejo postaje, ki so skoro 170 kilometrov bolj oddaljene, manj vozarine, nego bližnje kranjske postaje.

Trudil sem se, doseči, da bi se one tolikanj znižane cene dovoljevale samo za blago, ki je v istini namenjeno eksportu, da bi se pa jednake cene ne dajale za vse importno blago in za take pošiljatve, ki prihajajo iz onih, s temi prednostimi obdarovanih krajev nazaj na domače postaje, oziroma ki se pošiljajo nazaj.

Tarifni odsek je pripoznal mnogotero veliko škodo, ki jo ima kranjska dežela vsled dosedanje tarifne politike; vender pa razni dostavki, ki so se predlagali, da bi se branili domači gospodarstveni interesi, niso dobili večine — in to tembolj, ker se je zastopnik c. kr. generalne direkcije vsem takim predlogom energično ustavljal in zahteval, da je ravnateljstvo po polnem svobodno v odločevanju tarifov.

Po dolgih zanimivih debatah v odseku sklenil je poslednji, da priporoča c. kr. državnemu železniškemu svetu sledeči predlog v sprejem:

„1.) Za isto blago se v domačem lokalnem priklepem in zaveznem prometu na isti prometni prögi in pod istimi pošiljatvenimi pogoji ne sme za bližje postaje računati večja vozarina, kakor za bolj oddaljene. Pri določevanju te skupne vozarine se morajo refakcije v poštev jemati.“

2.) V prometu z inozemstvom, z lukami in pristanišči one določbe ne veljajo.“

Potem se mu naenkrat sanja, da njegova žena se človek ni, ampak nekaka volnena roba; da je on v Mogilevu prišel v prodajalnico k kupcu. „Kake robe želite?“ vpraša ga kupec; „vzemite si ženo, to je najbolj moderna roba, jako dobra, iz nje si zdaj vsi delajo obleko.“

Kupec pomeri in nareže žene. Ivan Fedorovič jo prime pod pazduho in gre k židovskemu krojaču.

— Ne, pravi žid — to je grda roba! Iz nje si nobeden ne dela obleke... .

V strahu in osuplosti se Ivan Fedorovič vzbudi; hladni znoj lije z njega v potokih.

Kakor hitro zjutraj vstane, prime za proško bukve, v katere je bil nek dobroten knjigar v svoji redki dobroti in nesebičnosti natisniti dal tudi okrajšane sanjske bukve. Ali tam ne najde prav nič, dasi je bilo v njih precej stvari, ki so bile podobne njegovim divjim sanjam.

Med tem dozorela je v tetini glavi po polnem nova misel, o kateri izveste v naslednjem poglavju... .

(Ali tu je rokopisa konec; kdor hoče še nadaljevanje izvedeti, naj se potruži v Pravljico.)

Gospod zastopnik c. kr. generalne direkcije priporočal je, da se ta zadeva preloži na prihodnje zasedanje.

Uveril sem se, da bi po navadnem sprejemu odsekovih predlogov nikakor ne bilo pomagano težnjam ljubljanske kupčijske zbornice, kajti večina pritožb izvira od takozvanih tarifov za pomorske luke, železnice pa bi jih po sprejemu predlogov tarifnega odseka vporabljal nasproti notranji kupčiji in notranji industriji ravno tako brezobzirno, kakor so to stvorile do sedaj nasproti kranjski deželi; — trudil sem se torej, kolikor možno, če tudi brez posebnega upanja, za vspeh, da bi se spremenila druga točka predloga tarifnega odseka. Pogoj, da bi se pri blagu v istini moral izvršiti eksport, ako hoče imeti olajšavo, ni imel nikakega upanja, da bi prodril. Zato sem se odločil, poprijeti se prvotnega predloga prejšnjega uda državnega železniškega sveta, čest. gosp. Schwaba, in predlagati, da se mestu druge točke odsekovega predloga sprejme njegov dostavek; cel predlog bi se potem takó-le glasil:

1.) Za isto blago se v domačem lokalnem-privzemnem in zaveznem prometu na isti prometni progi in pod istimi pošiljatvenimi pogoji ne sme za bližje postaje računati večja vozarina, kakor za bolj oddaljene. Pri določevanju te skupne vozarine se morajo refakcije v poštev jemati.

2.) V inozemskem ali primorskem prometu zamore se tedaj dovoliti izjema, ako se vsled tega ne oškodujejo domači gospodarstveni interesi.

Skušal sem pri utemeljevanji svojega predloga dokazati, kako škodo imajo domači gospodarstveni interesi vsled tarifnih anomalij; posebno in na drobno sem poudarjal veliko škodo za kupčijo in obrtnijo, za gozdarstvo in poljedelstvo kranjsko, ki nastaja zaradi takih tarifov. Opozarjal sem pri tem na lastno težavno stališče, ker moram tako različne interese goriške in ljubljanske zastopati, kajti Gorica in več bolj oddaljenih notranjih krajev te grofije imajo ceneje tarife morskih luk, med tem ko 170 kilometrov bližje kranjske postaje ne morejo dobiti enakih cen. Kot zastopnik Goriške sem oporekal temu, da bi nameraval provzročiti take spremembe glede Goriške in izrekel sem željo, da bi Goriška vedno ohranila jednake tarife, kakor jih imajo pomorske luke; potem pa sem slikal faktučne razmere na Kranjskem.

(Dalje prihodnjič.)

Dopisi.

Z Gorenjskega dné 15. decembra. (Izv. dop.) O dobri stvari se nikdar preveč ne govori. Resnica teh besedij daje mi pogum, da spregovorim tudi jaz o predmetu, o kojem se je ravno v „Ljubljanskem Listu“ zadnji čas dokaj navdušeno pisalo. V mislih mi je „Narodni dom“.

Zlasti v sedanjem veku in posebno v zadnjem času kažejo posamezni narodi navdušenost za svojo narodnost s tem, da stavijo veličastne zgradbe kot spomenike, kot žive dokaze njihovega obstanka, njihove moči. Le pogledjmo naše brate Čehe, s kako požrtvovalnostjo so postavili svojim muzam tempelj, ki ga skoro v Evropi nima para, in ki vzbuja občudovanje ne samo pri lastnem in sorodnih, ampak tudi pri tujih narodih. A tudi drugod stavijo se velikanska poslopja. Saj nam ni sreba kazati na kraljevi Zagreb, znano je vsakemu, kaj se je v zadnjem desetletji tam izvršilo. Isto tako čuje se o Rusinih in o Črnogorcih, da zbirajo prostovoljne doneske za svoje „Narodne dome“. Da se je tudi nas Slovencev polastila misel, zidati si tako hišo, to ni nič čudnega. Saj morda komaj kateri drugi slovanski narod tako živo potrebuje trdnjave proti tujemu navalu, kakor ravno slovenski. In take zgradbe imajo dandanašnji zares pomen nekedanjih trdnjav. Nekedaj merili so se narodi samo po telesni moči, sedaj prevladuje duševni boj. S pestjo, ako Bog dá, ne bode se nam nikdar več me-

riti, bodi si uže s katerim koli nasprotnikom, a na duševnem polji, tu nam je vender treba enkrat dvigniti glavo, zadnji čas je, da pokažemo tudi tu svoje moči. A k temu nam je treba nekakega središča, kjer se bodo stakali vsi viri in od koder se bodejo zopet pošiljala na vse strani po Slovenskem krepila. Treba nam je „Narodnega doma“. Tu pod eno streho naj dobi zavetje vsa naša véda, naša umetnost. Zgradba „Narodnega doma“ naj priča svetu, kaj da premoremo sami iz sebe iz lastne moči.

A dovelj teh splošnih opazk! Tako nam ni bilo namen govoriti. Navesti smo le hoteli nekoliko vzrokov, zakaj ne napreduje tako važno podjetje, kakor je „Narodni dom“.

Preveč se od nas zahteva, bode vsliknil marsikak rodoljub. Naše moči ne zmorejo vsega, kar se od nas tirja. Je li to res? Ne! Da bi narod, broječ nad milijon duš, ne mogel zmagati kaj tacega?! A da vender ne zmaga, kaj je temu krivo? Temu krivo je pred vsem to, da ne združimo svojih moči. Komaj se je sprožila misel, zidati „Narodni dom“, komaj so se začeli nabirati prvi doneski v izvršitev te misli, uže so se čuli od vseh strani glasovi: „Čemu to, to je luksuz, tega ni treba!“ Da je bilo dovelj perfidnih ljudij, ki so tudi vsakojaka sumničenja spravljali med svet, tega niti omenjati nečem. In zakaj je nastal ta krik? Kedo ga je vzbudil? Tisti, ki prodajajo pri vsaki priložnosti prav po ceni svoje rodoljubje, ki pri vsaki priložnosti trkajo na svoje rodoljubno srce, a ki se vselej prvi potuhnejo, ako se stopi prednje ter se od njih tirja, da položé obolos na rodoljubja oltar! Temu se najbolje izognejo, ako v nemó protigagatijo. Da se je to res godilo, ne bode nihče tajil. In taki ljudje nahajali so se in se še nahajajo v najboljših vrstah naše inteligence. Nje naj naj si narod naš zapomni!

Cloveku je težko izogniti se pri takem premišljevanji, da ne bi pisal trpko. A zamolčati hočemo, kar nam je še na jeziku. Morda delamo v svojih mislih marsikomu krivico, morda v zadnjem času pokaže, da se je napačno sodilo o njem. *Vederemo!*

Da se je sreček za „Narodni dom“ dosedaj tako malo razpečalo, temu krivo je tudi to, da dotičniki, kojim so se razposlale, premalo delujejo. Da, marsikateri niti povedal ni nikomur, da jih imá, tim manj ponudil jih komu. Pa morda jih misli sam obdržati? Kaj še! Poslal jih bode cel zavoj nazaj, kakor jih je prejel! Bojim se, da bodemo i pri tem podvzetji napravili zelo bridko skušnjo!

Kar se tiče gorenjske strani, zdi se mi, da se je ravno ta v tem oziru najslabeje skazala. Odlikovala se je gotovo pred vsem Notranjska. A tudi Dolenjske ne smemo delati krivice. Pomisliti je treba, da je ta zelo revna in kar je še več, da si je ta postavila svoj lastni „Narodni dom“. Od Dolenjske tedaj ne moremo tirjati mnogo. Naša gorenjska stran imá največ premožnih mest. Da ta dosedaj niso storila svoje dolžnosti, zdi se nam čudno, tim bolj, ker so v narodnem probujenju ravno ona svetila vsem drugim. Vender še nismo obupali, temveč pričakujemo, da bodo še v zadnjem času rešila svojo čast.

Mi končujemo in kličemo vsakemu, ki se šteje med rodoljube: Storite svojo dolžnost, kajti po vaših dejanjih vas bodo spoznali!

Politični pregled.

Avstrijsko-ogerska država.

Gospodska zbornica obdržavala je včeraj sejo, in sicer prvokrat v novi palači državnega zbora. Predsednik otvoril je sejo z dolgim govorom, kojega je končal s trikratnim slavljklicem presvitlemu cesarju. Ministerski predsednik grof Taaffe objavil je potem podrobnosti o letošnji povodnji v Galiciji, kakor je to uže bil razložil v zbornici poslancev. Potem se je prešlo na dnevni red ter so se vsi predlogi odobrili brez debate.

Na Českem preti hud denarni polom. Ne samo, da je firma Tschinkel še vedno v velikih zadregah, prihajajo vesti o hudih denarnih stiskah česke zemljiščno-kreditne banke. Zastopniki banke ter praške trgovinske zbornice obrnili so se na ministerstvo za pomoč, kajti, ako pade omenjena banka, potegnila bode za seboj v propad množino manjših denarnih zavodov in trgovskih firm. Kakor stvari stojé, bati se je, da se banka ne bode več mogla rešiti pogina.

V **ogerski** gospodski zbornici vršé se včeraj in danes interesantne debate. Včeraj poslovil se je starina predsednik Szögyenyi, a danes nastopil je svojo službo njegov naslednik baron Pavel Sennyey. — Državni zbor ogerski dovolil je včeraj zahtevano indemiteto za prvo četrtletje 1885. Opozicija glasovala je proti indemiteti.

Tuje dežele.

V **nemškem državnem zboru** vršila se je predvčerajšnjem živahna debata. Razpravljalo se je o tem, da se stavi v proračun znesek 20 000 mark za novo sistemizovano službo v ministerstvu vnanjih zadev. Zbor odbil je ta predlog, čeravno ga je knez Bismarck živo zagovarjal.

Nesporazumljenje med **Srbijo** in **Bolgarijo** je sedaj definitivno poravnano. Najbrže uže prihodnji teden vrne se srbski zastopnik pri bolgarski vladi v Sofijo nazaj.

Iz **Carigrada** se poroča, da je avstro-ogerski zastopnik, baron Calice, imel pretečeni terek dolg razgovor z turškim ministrom vnanjih zadev, Asim pašo, gledé priključnih železnic bolgarskih in srbskih.

Admiral Courbet poroča iz **Ke-Lunga**, da je bila dné 13. t. m. med francoskimi in kitajskimi četami precej huda bitka. Kitajci bili so naposled razkropljeni ter so izgubili čez 200 mrtvih.

Domače stvari.

— (Podpore.) Poljedeljsko ministerstvo dovolilo je za napravo vodnjaka v Dolenji Podgori 100 gl. podpore in za razširjenje studenca v Vrhu 80 gl. podpore.

— (C. kr. ministerstvo za pravosodje) bode meseca januarja 1885. l. izdalo imenik odvetnikov (advokatov) in c. kr. notarjev v kraljevinah in deželah v državnem zboru zastopanih. To knjigo bo založila c. kr. dvorna in državna tiskarna na Dunaji (I, Singerstrasse 26). Dobila se pa bo po 60 kr. v tej tiskarni ali pa pótém knjigotržtva.

— (Volitve za trgovinsko in obrtno zbornico.) Volilna komisija za trgovinsko in obrtno zbornico v Ljubljani je volilske imenike za trgovski in obrtni odsek, in sicer po treh volilnih razredih teh odsekov sestavila. Imeniki bodo od 20. decembra 1884 do vštetega 2. januarja 1885 javno za vlaganje ugovorov, ako bi jih kaj bilo, v Ljubljani pri mestnem magistratu, v okrajih zunaj Ljubljane pa pri c. kr. davčnih uradih javno razpoloženi. Ugovori zoper volilske imenike se smejo v omenjenem obroku za Ljubljano pri mestnem magistratu, na deželi pri c. kr. davčnih uradih ustmeno ali pismeno vglasiti, smejo se pa tudi neposredno pri volilni komisiji v Ljubljani vložiti. Na ugovore, po obroku vložene, se ne bode oziralo. Po obroku za ugovore bodo imenovani uradi volilske imenike volilni komisiji vrnil, in ta bode o ugovorih razsodila in razsodila ugovornikom nanzanila. Na podstavi popravljenih volilskih imenikov bode volilna komisija izkaznice in glasovnice z razpisom volitve poslala obrtnim oblastvom I. stopinje (okrajnim glavarstvom, oziroma mestnemu magistratu), katera bodo navedene tiskovine volilcem proti vročilnemu izkazu, in sicer v Ljubljani neposredno, drugod po pótém občinskih uradov vročila. Komisija volilce tudi opozoruje na to, da se smejo tudi popravki naslovov vložiti pri imenovanih uradih ali neposredno pri volilni komisiji (pisarna trgovinske in obrtne zbornice v Ljubljani).

— (Izgubil) je nekdo zlato uro, vredno 20 gl. Najditelj naj jo izvoli oddati pri mestnem magistratu.

— (Prevzvišenemu knezo-škofu dr. J. Missiji) predstavljali so se te dni raznih društev odbori in profesorji pod vodstvom svojih ravnateljev. Knezo-škof jih je prav ljubeznivo vzprejel in se prijazno z njimi razgovarjal.

— (Nove zvonove za cerkev sv. Srca Jezusovega) prepeljejo v soboto opoldne iz Samassove tovarne do gori imenovane cerkve. Blagoslovil jih bode prevzvišeni gospod knezo-škof dr. Missia v nedeljo dopoldne ob 10. uri. Sv. mašo služi s slovenskim govorom sam.

— (S. Gregorčiča poezije) prišle so ravnokar v drugem, zelo pomnoženem natisu na svitlo v založništvu Ig. pl. Kleinmayra in Fed. Bamberga v Ljubljani. Lična knjižica, elegantno vezana, z zlatim obrezkom dobiva se za 2 gld. v knjigarni založnikov v Ljubljani. Priporočati knjigo bi bilo odveč, ime Gregorčičevo samo dosta priporoča. Opozorjamo samo, da je cena tej istinito elegantni knjigi zelo nizka, in uverjeni smo, da bode vsakdo, če ima tudi uže prvi natis, radostno posegel po njej, saj pa je tudi drugi natis z mnogimi krasnimi pesmicami pomnožen.

— (Sreča v nesreči.) Včeraj pal je na Poljanskem predmestju nekov delavec v blizu petnajst metrov globok vodnjak, v katerem je bilo še skoro tri metre globoko vode. Pal je z glavo naprej v vodnjak, a na srečo se je le prav neznatno poškodoval.

— (Mrtvega) našli so starega moža v hlevu pri Židanu. Odveli so ga v mrtvašnico k sv. Krištofu.

— (Tatvina.) Obilo gnječo, katera je bila v nedeljo ob vmeščenju knezo-škofa, porabili so tudi dolgoprsteži. Neki ženski posegel je uzmovič v žep ter ji odnesel mošnjiček, v katerem je bilo 12 gld.

— (Volka je ustrelil.) Iz Rudolfovega se nam z dné 13. t. m. poroča: Posesnik Fran Mišmaš iz Ambrusa ustrelil je v bližini svoje hiše v jutro dné 9. t. m. volka, kateri je jeden meter 55 centimetrov dolg in 80 centimetrov visok.

— (Požarna kronika.) Dné 10. t. m. nastal je ogenj pri posestniku Matiji Pistotniku v Godiči (okraj kameniški); ogenj uničil mu je hlev, vso krmo in jednega prašiča. Škode je 800 gld.; pogorelec je bil zavarovan za 200 gld.

Telegrami „Ljubljanskemu Listu.“

Dunajsko Novo Mesto, 16. decembra. Tukaj zaprli so več anarhistov.

London, 16. decembra. Iz Korta se poroča, da je prišel sel iz Kartuma ter poroča, da se Gordonu dobro godi, da je ustašem prizadel občutljivo zgubo s tem, da je Andersmanske forte razstrelil.

Telegrafično borzno poročilo

z dné 17. decembra.

Jednotni drž. dolg v bankovcih	81.75
„ „ „ srebri	82.75
Zlata renta	104.—
5% avstr. renta	96.90
Delnice narodne banke	857.—
Kreditne delnice	293.90
London 10 lir sterling	123.35
20 frankovec	9.76 ⁵
Cekini c. kr.	5.76
100 drž. mark	60.27

Uradni glasnik

z dné 16. decembra.

Naprava novih zemljiških knjig: Pri c. kr. okr. sodnji v Il. Bistrici za katastralno občino Mala Bukovica, poizvedbe dné 29. decembra; — pri c. kr. okr. sodnji na Vrhniki za katastralno občino Rakitna, poizvedbe dné 27. decembra.

Razpisane službe: V Semiču, okr. metliški, služba okrajne babice. Letna nagrada 48 gold.; prošnje do 10. januarja c. kr. okr. glavarstvu v Črnomlju. — Služba cestinarja na zagrebški državni cesti; mesečno 16 gld. in povišanje na 18 in 20 gold. Prošnje, podprte z dotičnimi spričevali, vsaj do 10. januarja 1885. l. visoki c. kr. dež. vladi v Ljubljani.

Pod varstvom: C. kr. dež. sodnja v Ljubljani proglašá Nežo Ulčar z Goričice zapravljívko ter se ji je postavil varuhom Jakob Ložar iz Male Loke (okr. Brdo).

Tujci.

Dné 15. decembra.

Pri **Maliči:** Frisch, vodja, iz Trsta. — Dubina, trg. potovalec, iz Vulpnese. — Rainer, trg. potovalec, iz Dornbirna.

Pri **Slonu:** Littman, trg. potovalec, z Dunaja. — Deak, trgovec, s soprogo, iz Trsta. — Baron Handel, c. kr. namest. koncipist, iz Pazina.

Umri so:

Dné 16. decembra. Fran Počivalnik, delavec, 30 l., Klavniške ulice št. 2, možjanski mrtvoud. — Anton Esterl, umirovljeni asistent, 76 l., Stari trg št. 15, otrpnjenje pluč.

Meteorologično poročilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura	Vetrovi	Nebó	Mokrina v mm
16. dec.	7. zjutraj	735.09	+ 7.4	jzpd. sr.	obl.	5.80
	2. pop.	736.41	+ 8.4	jzpd. sl.	>	dež
	9. zvečer	739.06	+ 5.4	jvzh. sl.	dež	

Ekspeditor

ali

ekspeditorica

dobi takoj službo pri novoustanovljeni pošti v **Horjulu**. Ponudbe naj se vpošljejo do **25. decembra t. l.** županu Matevžu Šušteršiču v Horjulu. (133) 2—2

Za neko gostilnico v dobrem kraju na deželi

išče se gostilničar.

Dotične poizvedbe daje opravništvo „Ljubljanskega Lista.“ (132) 3—3

Vizitnice

jako vkusne, elegantne in cené izdeljuje tiskarna

Kleinmayr & Bamberg
v Ljubljani.

Antirrheumon

pripravljan od **G. Piccolija**, lekarja „pri angelju“ v Ljubljani, Dunajska cesta.

Najboljše sredstvo zoper trganje, protin, otrpnjenje čutnic, bolesti v križi in prsih, revmatični glavno- in zoboból.

Steklenica 40 kr.

Naročila z dežele se nemudoma izvršujejo po pošti. (105) 15—5

Na prsih in pljučah bolehnim!

Gospodu **Jul. pl. Trnkoczy-ju**, lekarju v Ljubljani na Mestnem trgu.

Zamán vporabljal sem pri kašlju in pljučnih bolečinah razna sredstva, dokler nijsem poskusil Vašega **soka iz kranjskih planinskih zelišč a 56 kr.**, in z veseljem sem opazil zboljševanje. Blagovolite mi poslati še 3 steklenice.

Spoštovanjem Vaš udani
Josip Malešič v Sisku.

!!Priznanje!!

Proti bolečinam v glavi in želodcu!

Gospodu lekarnarju **Trnkoczy-ju** v Ljubljani, Mestni trg št. 4.

Z veseljem Vam naznanjam, da so mi Vaše **kri čistilne kroglice**, škatljica po 21 kr., izredno dobro služile. **Vročina**, katero sem čutila po vsem telesu, potem **huđi glavoból** in sem ter tje napadajoča me **mrzlica**, sami nasledki **zapretja in želodčnega katarja**, ponehali so, hvala Bogu, po polnem, ko sem uživala Vase **kri čistilne kroglice**, tako da ljudje že pravijo, da sem veliko bolj zdrava videti.

Zahvaljeva se Vam v novič prav iskreno, Vas prosim, da mi pošljete za 1 gld. 5 kr. še en zavitek teh takó izvrstno delujočih **kri čistilnih kroglic**.

Pozdravlja Vas, sem najudanejša

Lucija Stibar.

Salicilna ustna voda,

aromatična, vpliva **oživljajoče**, **zapreči pokončanje zob** in odpravi **slab duh** iz ust. 1 steklenica 50 kr.

Salicilni zobni prašek,

splošno priljubljen, vpliva **zelo oživljajoče** in napravi zobe **blesteče bele**, a 30 kr.

Najnovejše spričalo.

Vaše blagorodje!

Mnogo let vporabljam Vašo **salicilno ustno vodo** in **salicilni zobni prašek** z izvrstnim vspehom in priporočati ja moram vsakemu najtopleje. Pošljite zopet od vsakega 3 steklenice. Spoštovanjem (117) 9—7 **Anton Slama**, župnik.

Vsa navedena sredstva ima **vedno frišna** v zalogi in jih razpošilja proti poštnemu povzetju

lekarna pri „Samorogu“

Jul. pl. Trnkoczy-ja

na Mestnem trgu v Ljubljani.

Prekrasno božično in novoletno darilo!

Ravnokar so v našem založništvu izišle na svitlo:

POEZIJE, zložil S. Gregorčič.

Drugi, pomnoženi natis.

Elegantno vezane in z zlatim obrezkom stanejo 2 gold.

Ig. v. Kleinmayr & Fed. Bamberg

knjigotržnica v Ljubljani.